

CABINET CYNGOR GWYNEDD

Adroddiad i gyfarfod Cabinet Cyngor Gwynedd

Dyddiad y cyfarfod: 08 Mawrth 2022
Aelod Cabinet: Y Cyngorydd Dafydd Meurig
Swyddog Cyswllt: Aled Davies
Pennaeth Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant
E-bost Cyswllt: aled@gwynedd.llyw.cymru
Teitl yr Eitem: Ffioedd Cartrefi Preswyl a Nyrsio ar gyfer 2022/23

1. Y PENDERFYNIAD A GEISIR

1. Cytuno ar ffioedd safonol cartrefi annibynnol preswyl a nyrsio ar gyfer 2022/23, a'u gweithredu yn unol ag amodau a thelerau'r Cyngor ar y lefelau a ganlyn:

<i>Preswyl</i>	£627
<i>Preswyl EMI</i>	£695
<i>Nyrsio</i>	£731
<i>Nyrsio EMI</i>	£774

2. Gofyn am adroddiad pellach ar y mater i ystyried priodoldeb adolygiad o lefel y ffioedd ar gyfer y flwyddyn.

2. Y RHESWM DROS YR ANGEN AM BENDERFYNIAD

Mae'r Cyngor yn gosod ffi yn flynyddol ar gyfer lleoliadau mewn cartrefi gofal (preswyl a nyrsio) o fewn y sector preifat.

Mae'r Cyngor angen gosod ffi cyn Ebrill 2022 er mwyn caniatáu ar gyfer gweithredu. Ar gyfer 2022/23 mae cyfle i'r Cyngor ystyried posibilrwydd ffi uwch ar gyfer lefelau staff, yn ogystal â chostau chwyddiant blynyddol. Fodd bynnag, bydd angen gwaith pellach ar yr agweddau ariannol o hyn cyn gallu dod i benderfyniad.

3. CEFNDIR

- 3.1 Un o'r prif risgiau o fewn y maes gofal yw cynaliadwyedd y farchnad gofal a bydd aelodau yn ymwybodol ei fod wedi'i gynnwys o fewn Cofrestr Risg y Cyngor. Un o'r

ffactorau pwysicaf o ran ceisio ymateb i'r risg o sefydlogrwydd a chynaliadwyedd o fewn y farchnad, yn enwedig y cartrefi nyrsio a chartrefi dementia, yw sicrhau bod y ffioedd sydd yn cael eu gosod gan y Cyngor yn caniatáu'r cartrefi hyn i fod yn hyfyw yn ariannol, sydd yn ei dro yn caniatáu'r cartrefi i dalu staff yn deg am eu gwaith ac, wrth gwrs, darparu gofal o safon i'r trigolion.

- 3.2 Eleni, mae'r setliad y mae'r Cyngor wedi'i dderbyn gan y Llywodraeth wedi bod yn uwch na'r hyn yr ydym wedi ei dderbyn ers sawl blwyddyn. Er nad yw'n ddigon i fod yn ymateb i bob gofyn sydd gan wasanaethau a thrigolion Gwynedd, mae cyfle i fod yn ymateb yn llawnach i'r gofynion o fewn y farchnad ofal na'r hyn sydd wedi bod yn bosib yn y gorffennol.
- 3.3 Yn dilyn datganiad diweddar gan Lywodraeth Cymru i dalu Cyflog Byw Gwirioneddol (*Real Living Wage*) i staff gofal o fis Ebrill ymlaen, mae'r Cyngor wedi derbyn swm ariannol o fewn y setliad er mwyn adlewyrchu hyn o fewn ffioedd darparwyr.
- 3.4 O ran y broses o sefydlu'r ffioedd, mae'r Cyngor yn cymryd rhan mewn trefn ranbarthol, sydd yn asesu'r costau o gynnal gwasanaeth safonol yn seiliedig ar ystyriaethau megis:
  - a) Cyflog/tâl
  - b) Lefelau Staffio sydd ei angen er mwyn ymateb i anghenion trigolion – defnyddir holiadur a model Laing & Buisson
  - c) Chwyddiant (Mynegai Prisiau Defnyddwyr [CPI] / Mynegai Prisiau Manwerthu [RPI])
  - ch) Taliadau yswiriant
- 3.5 Mae'r gwaith uchod wedi'i gynnal eto eleni. Fel rhanbarth gogledd Cymru mae grŵp tasg wedi ei sefydlu, ac un o'r ymarferiadau sydd wedi digwydd yn ddiweddar yw cymharu ein ffioedd safonol cyfredol gyda'r hyn sy'n cael ei awgrymu gan y 'Toolkit Laing & Buisson'. Mae'r gwahaniaeth ariannol fesul y 4 categori gofal sydd gennym yn sylweddol. Mae gwaith o gasglu tystiolaeth a chynnal trafodaethau gyda'r darparwyr lleol hefyd wedi cymryd lle ac angen ei ddatblygu ymhellach dros yr wythnosau nesaf. Byddwn angen cyfle i ystyried yr holl oblygiadau i ddefnyddwyr gwasanaeth, darparwyr a rhanddeiliaid eraill cyn dod i gasgliad terfynol ar y ffioedd ar gyfer y flwyddyn i ddod.
- 3.6 Y bwriad yw bod y chwe sir yn ceisio cytuno ar yr un opsiwn er mwyn cael cysondeb rhanbarthol. Ond gall siroedd ddewis opsiwn gwahanol yn ddibynnol ar ba mor fforddiadwy yw'r opsiynau gwahanol iddynt i'r tymor hirach.
- 3.7 Gwyddwn y bydd lefel y setliad ar gyfer y ddwy flynedd nesaf, ar ôl 2022/23, yn debycach i'r lefelau arferol. Fodd bynnag, eleni mae cyfle i fod yn ceisio ymateb i'r cynnydd yn y ffioedd sydd ei angen er mwyn adlewyrchu yn iawn y costau o redeg cartrefi gofal i'r safon ddisgwyliedig, ond er mwyn dod i'r casgliad hwnnw mae gwaith trylwyr ariannol ar fforddiadwyedd angen cymryd lle.

- 3.8 Mae'r swm yn amcan o'r gost ychwanegol fyddai angen arnom fel awdurdod pe byddem yn cynyddu ein ffioedd safonol i'r lefelau sy'n cael eu hawgrymu gan y 'Toolkit' diweddaraf a'r dystiolaeth gan ein darparwyr lleol. Mae'r amcan hefyd yn cymryd i ystyriaeth yr incwm sy'n cael ei gasglu gan unigolion sy'n gallu cyfrannu / talu am eu gofal
- 3.9 Gweler isod y tablau sy'n nodi'r opsiynau o ffi wythnosol fesul gwely gerbron:

	2021/22	2022/23		
	Y Ffi	Opsiwn 1	Opsiwn 2	Opsiwn 3
Preswyl	£586	£615	£627	£671
Preswyl EMI	£651	£681	£695	£768
Nyrsio	£684	£716	£731	£756
Nyrsio EMI	£722	£757	£774	£880

Opsiwn 1	Cyflog Byw Cenedlaethol, CPI a dim newid i lefel staffio
Opsiwn 2	Cyflog Byw Gwirioneddol, CPI yswiriant 10%, a dim newid i lefel staffio
Opsiwn 3	Cyflog Byw Gwirioneddol, CPI, yswiriant 10%, cynyddu lefelau staffio drwy gymryd cyfartaledd o adborth o'r holiadur a chanfyddiadau'r toolkit Laing & Buisson

- 3.10 Opsiwn ffafriedig yr adran yw opsiwn 3, ond mae angen rhagor o amser er mwyn sicrhau ein bod yn fyw i holl oblygiadau cynyddu'r ffioedd i gyd-fynd ag opsiwn 3, gan gynnwys sicrhau fod yr opsiwn hwn yn fforddiadwy, nid yn unig ar gyfer eleni, ond ar gyfer blynyddoedd ariannol i ddod.
- 3.11 Gan fod angen rhagor o amser i gwblhau asesiad llawn, mae'r adran yn gofyn i'r aelodau gytuno i Opsiwn 2 uchod fel bod modd i ddarparwyr gael ffi fydd yn eu galluogi i dalu'r Cyflog Byw Gwirioneddol ac ymdrin â materion chwyddiant, tra bod y Cyngor yn edrych oblygiadau ar fforddiadwyedd opsiwn 3.
- 3.12 Mae'r Cyngor yn ddarostyngedig i dyletswyddau sector cyhoeddus dan Ddeddf Cydraddoldeb 2010 (gan gynnwys dyletswyddau sector gyhoeddus Cymreig). Yn unol â'r dyletswyddau cyfreithiol yma wrth wneud penderfyniadau mae rhaid i'r Cynghorau dalu sylw dyledus i'r angen (1) i ddiddymu gwahaniaethu anghyfreithiol (2) hyrwyddo cyfle cyfartal a (3) meithrin perthnasau da ar sail y nodweddion gwarchoddedig. A rhoddir sylw dyledus i'r ddyletswydd cymdeithasol economaidd dan Adran 1 o'r Ddeddf. Paratowyd asesiad ardrawiad cydraddoldeb sydd wedi'i atodi yn Atodiad 1. Mae gofyn i'r Cabinet ddal sylw at ei ganfyddiadau wrth ddod i benderfyniad. Nid yw'r asesiad yn adnabod unrhyw ardrawiad penodol yn deillio o'r penderfyniad.

- 3.13 Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ymwneud â gwella llesiant cymdeithasol, economaidd, amgylcheddol a diwylliannol Cymru. Mae'r ddeddf yn gosod dyletswydd llesiant ar gyffwrdd cyhoeddus sydd wedi'i anelu at gyflawni 7 o nodau lleisant, sef Cymru sydd yn lewyrchus, gydnerth, iachach, mwy cyfartal gyda chymunedau cydlynus a diwylliant bywiog lle mae'r Gymraeg yn ffynnu ac sy'n gyfrifol ar lefel fyd-eang. Mae'r argymhelliad wedi'i baratoi gan ddal sylw at ofynion y Ddeddf.

4. RHESYMEG A CHYFIAWNHAD DROS ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

- 4.1 Mae'r Adran yn ffafrio opsiwn sydd yn adlewyrchu opsiwn 3, ond oherwydd goblygiadau ariannol yr opsiwn yma, mae angen gwneud gwaith manwl ar y goblygiadau a'r fforddiadwyedd hirdymor. Nid oes modd oedi ar osod ffi ar gyfer 2022/23 gan fod angen i ddarparwyr a'r Cyngor fel comisynwr gael ffi er mwyn gweithredu trefniadau lleoliadau.
- 4.2 Wrth gyhoeddi setliad drafft 2022/23 yn Rhagfyr 2021, mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau bydd Awdurdodau Lleol Cymru ar y cyfan yn derbyn +3.5% yn 2023/24 ac yna +2.4% yn 2024/25.
- 4.3 Golyga hyn bydd y cynnydd yng ngrant y Llywodraeth ar gyfer y ddwy flynedd ddilynol yn sylweddol llai na'r hyn byddwn yn ei dderbyn yn 2022/23, a hwn yw'r cyd-destun lle mae'n rhaid pwysu a mesur cynaliadwyedd hirdymor unrhyw ymrwymadau ariannol.
- 4.4 O ganlyniad, awgrymir bod ffi ar lefel opsiwn 2 yn cael ei gytuno am y tro ar gyfer gweithredu o Ebrill 2022 ymlaen. Mae'r ffi a argymhellir yn sicrhau bod darparwyr yn gallu talu Cyflog Byw Gwirioneddol i'w staff, yn ogystal â gallu dygymod gyda chwyddiant.
- 4.5 Unwaith bydd y gwaith ariannol pellach wedi'i gwblhau, bydd adroddiad pellach yn dod gerbron y Cabinet, fydd ar ôl y cyfnod etholiad, er mwyn dod i benderfyniad os gall y Cyngor gynyddu'r ffi ar gyfer 2022/23 i lefel Opsiwn 3.

5. CAMAU NESAF AC AMSERLEN

Yn ddarostyngedig i benderfyniad heddiw, bydd y ffi yn cael ei osod a'i gyfathrebu gyda darparwyr ar gyfer taliadau o Ebrill 2022 ymlaen.

Bydd gwaith pellach yn digwydd ar fforddiadwyedd ariannol Opsiwn 3.

Cyflwynir adroddiad pellach i'r Cabinet ym mis Mehefin/Gorffennaf 2022 ar gyfer ystyried cynyddu'r ffi ar gyfer 2022/23 ymhellach.

6. UNRHYW YMGYNGHORIADAU A GYNHALIWDY CYN ARGYMELL Y PENDERFYNIAD

- i) **Swyddog Monitro:**

Cynigir argymhelliad ar gyfer gosod y ffi safonol ar gyfer 2022/23 yn yr adroddiad sydd yn seiliedig ar ffactorau penodol sydd wedi eu hesbonio a chloriannu. Mae hyn felly yn gosod ffi sydd yn gynnydd ar sail rhesymegol. Mae'r cydnabyddiaeth yn yr adroddiad y gall fod lle i adolygu ymhellach wedi cwblhau gwaith ychwanegol yn adlewyrchu heriau sefydlu a chyllido ffi safonol. Mae'r adroddiad yn datgan y rhesymau am yr argymhelliad.

ii) Y Pennaeth Cyllid:

Bydd y Cyngor, wrth osod y gyllideb ar gyfer 2022/23 yn ei gyfarfod ar 3 Mawrth, wedi ystyried argymhellion am ffyrdd o ymdrin â phwysau ariannol fydd ar wasanaethau yn y flwyddyn ariannol newydd ac yn y blynyddoedd dilynol. Fel rhan o'r drefn yma, roedd argymhelliad i neilltuo swm darbodus fel bod adnoddau ar gael i ariannu Opsiwn 3 petai'r Cabinet yn penderfynu ei bod yn ffafrio'r opsiwn hwn. Nodwyd yn glir bryd hynny byddwn angen cyfle i ystyried yr holl oblygiadau i ddefnyddwyr gwasanaeth, darparwyr a rhanddeiliaid eraill cyn dod i gasgliad terfynol ar y ffioedd ar gyfer y flwyddyn i ddod.

Fodd bynnag, rhaid penderfynu ar osod ffioedd cyn dechrau'r flwyddyn ariannol newydd, felly mae'r penderfyniad a geisir yn briodol, ac mae swyddogion Cyllid wedi cael mewnbwn fanwl i'r drefn o gyfrifo'r costau uned. Rwyf o'r farn fod Opsiwn 2 yn fforddiadwy a chynaliadwy. Tra fod Opsiwn 3 hefyd yn fforddiadwy ar gyfer 2022/23, bydd angen ystyriaeth fanwl os bydd y ffioedd hyn yn gynaliadwy yn y tymor hirach, neu os byddai pennu Opsiwn 3 ar gyfer 2022/23 a thu hwnt yn golygu byddwn angen darganfod arbedion mwy sylweddol mewn meysydd gwariant eraill mewn blynyddoedd dilynol.